

MAGYAR MERKUR

1789-dik esztendőben.

A' Róm. Csász. és Apost. Kir. Fels. különös engedelmeivel

Szombaton Sz. Jakab-havának 11 Napján.

A' hadnak elő-menetele felől.

Uj Gradiskából Jun. 29-dikén 1789. Juniusnak 21-dik napján a' Laudon feregének utolsó oszlopa (*colonne*) érkezett Gradiskára. — 22-dikén az egész feregnek egyik része felső Városnál a' Száván által ment, és az ágyuk alá sántzba vette magát, melly alkalmatosságnál 7 embereink estenek-el. — 23-dikán a' tábori sántz (*retranchement*) tellyességgel elkészült. Ugyan az nap Sindlernek ferege, melly Nádasdy és Dáitsmáister Regimentjéből áll, az alsó Város felé ment, és az erőtségnek külső sántzaig közlő árkot készített — 26-dikán a' Sindler' ferege az ellenségnek szeme látára a' Száván által ment, és 600 lépésnyire az erőségtől a' Szávának tulsó partján hid-sántzot rakott szüntelen-való ágyú és kartárs lövések alatt, mellyel az ellenséges várbeliek a' munkásokat

G g

há-

háborgatták; mindazáltal 4 embereinknél többet meg-nem ölhettek, hanem kevés híjja volt, hogy Draskótzky Oberster meg-nem ölette, mert egy ágyugolyóbis olly közel járt hozzája, hogy kalapját széllyel izagगतá, mellesleg fejét meg-sérté, és földhöz le-veré. Mivel ezen Oberster Ur az ő Regimentjének le-le, annyira meg-illette az ő népét ezen eset, hogy boszszu-állásra gerjeszté őket; de látván, hogy az ő Obersterek ismét fel-kél, és a' veszedelmen kívül va-gyon, annyival inkább nagy örökre indította őket. Meg-tudván ezt a' Fő Vezér, arra kéré az Oberster Urat, hogy mutatná-meg magát emberei előtt és annakutánna térne-vissza. — 27dikén világos nappal á-rok és egy ágyuzó sántz (*batterie*) áfatott és rakatott, mellynél folyvást ágyuza az ellenség. — 28dikén az á-rok és az ágyus sántz mindenestül el-készült; ezen á-gyuzó sántz tsak 400 ölnyre vagyon az erősféltől. A' Berbiri őrizet minden feleségeit, gyermekeit és va-gyonját bellyebb az országba küldötte, és ugy látszik hogy a' vár-falaknak romladékai között akarnak el-te-mettetni. Az ellenséges erősfégnek ágyui annyiszor vettetnek-ki az ő ágyaiból [*lavette*], valamennyiszer a' mieink észre- veszik azon lyukakat; annakutánna másutt új lyukakat áfának éjtzakának idején, mellyekbe az ő ágyuikat állitják, és reggelre megint kezdik az ágyuzást. Mai napig tsak 18 embereink kik el-este-nek, kik sebet kaptanak. Az ellenség közzel 2000 emberből álló segítséget kapa, a' kik a' tulsó erdőben szállottak meg, és fok izben az ágyu lövésen kívül el-széllyedve mutatják magokat. Ma estvére még 50-ölnyre a' vártul áfattatik a' futó árok (*trenché*), és annakutánna magas sántz fog rakattatni, és remény-lem, hogy előbb leszen a' mi kezünkben Berbir, mint sem kegyelmed ezen levelet fogja kézhez venni.

A'

A' Serandlia Bafa igen kegyetlenül bánt azokkal a' falusi lakosokkal, mellyek Dubitzával határok, a falukat el-pufztította, és a' lakosokat, a' kik szaladással meg-nem mentheték életjüket, Bányalukára hirteltatta; ezen bódogtalan lakosok közül öt, a' kiket kémeknek tartott, eleven a' Bányalukai kapura feszítettett. — 21 dikén Matutz Hadnagy 50 szabad feregbeliekkel, Gradiskán fellyül által-ment a' Száván hogy az ellenségnek mozdulásaira vigyázó szemet tartsen; az erdőben egy ellenséges őrizetre akadott, melly azonnal tüzet adott reája, és több Törököket tsalván oda, a' Hadnagyot hátrálni kényszeríté 7 embereinek vesztése mellett.

Vukásovits Fő Hadnagynak szabad serege, melly a' jobb szárnynak szélén áll, és Szerpnél táborozik, jelésen forgatja magát, és már egész Csernilugig ment a' honnan a' Törököknek 800 szarvas marháikat és 8000 ketskéiket és juhokat el-hajtotta. A' Montenegriták leg-inkább örülnek ezen prédának, esznek isznak és vígan dombéroznak. De az ellenség sem szenvedt olly könnyen vesztését, hanem nagyon sokosodik azon a' tájékon.

Különös dolgot ír alattomban valaki Trávníkról, bár tsak igaz volna-is. — A' Török Basák, a' kik 15 ezer emberekkel Májusnak 25dikén és 28dikan a' Likkába rohanni akartak, minekutánna szerentsétlen próbájok után Dobrozellóru a' Trávníki Basához jöttek volna, hogy elő-beszélljék a' dolognak folyását, azt kérdezte tőlök a' Bafa: No mit végeztetek tehát? A' felelet vala: „Tűzzel vassal égettünk pufztítottunk, a' Keresztyéneket meg-vertük, fejeket le-szabdaltuk, sok Likkaiakat el-fogtunk, és a' Keresztyéneket ki-űztük az országbul. Maga hányo Vitézek! felele a' Bafa, ha ezt tselekedtétek, hát hol vagynak

Magyaroknak szép zászlóik? hol az ő ágyúik? hol a' Generálisnak és Obersternek feje? hol a' fok rabok? hol a' prédába nyert Regiment - kassák? hová lettek jobbágyink, a' kiket vízfőzra kellett volna hozni, és hol maradtak végtire a' ti 1500 embereitek, a' kik nem tértek-vízfőzra többé, a' kiket el-vesztettetek? takarodjatok szemem elől semmire kellő kérkedők.

Midőn a' mostan említett tsatáknál Likkában Török fogságra jutott Filipovits Fel-Hadnagy a' Vakupi Kommandáns eleibe vitettetett, a' kinek hasonlóképben Filipovits a' neve, azt kérdezte emez tőle, vallyon az ő nemzetsége nem volna-e a' kommandánsnak familiájával rokonságos? A' Fel-Hadnagy nem csak ezt, hanem még azt-is meg-bizonyítá, hogy a' Török kommandánsnak közzel való atyafia volna. Ezt erősítették a' többi rab'társai-is, a' kik ugyan akkor a' kommandáns eleibe hozattattak. A' derék kommandáns atyafiságos szeretettel meg-öleli a' Fel-Hadnagyot, vigasztalja rabságában, és mindent ígér, a' mi tehetőségében, volna. Atyámfia, ugy mond könyves szemekkel, — melly idő közben a' kommandánsnak gyermekei-is a' kedves tekintetű Fel-Hadnagygyal nyájaszkodának — atyámfia, a' te rabságod nem léfzen súlyos, de előbb ki-kell tégedet váltanom, mert a' mi hadi törvényeink szerént annak rabja vagy a' ki elfogott téged'. Azon szempillantásban elő-hivatja a' kommandáns a' Törököt, és a' mint tartja, 900 for. fizet-ki érte. A' Fel-Hadnagy mostanában a' kommandánsnak vendége, tellyes szabadságban él, minden hadi díszes jelekkel szabadon járdogál, mind tulajdon jeles maga viselésére, mind pedig a' kommandánsra nézve a' többi Törököktől-is szerettetik és becsületben tartatik. A' mint maga a' Fel-Hadnagy írja; az ő Ura, a' Vakupi kommandáns, a' kitől ki-

Vá-

váltatott, valamelly Cselits Beggel, a' ki nálunk rab-
ságba vagon, akarja ki-tserélni.

Moldvából. Köz-mondás: a' bajusz választja-
meg a' legényt; de vagon példánk hogy a' nélkül-is
meg-verettetik az ellenség. Mi Oláhok álmélkodva
látjuk, hogy gyakorta bajusztalan Vitézeink ama nagy
bajuszos és szakállos ellenségen győzödelmet nyernek.
A' közelebb múlt hónapnak utólján újra egy Tiszt a-
zon Húfzár Regimentből, a' melly a' nagy bajusz-
nordásrul helyes okbul régen le-mondott, kevés nép-
pel nagy számu szörös száju Törököket meg-kergetett;
e - vágván közzülök 25öt és 5 fogva vivén.

Ámbár a' Belgrádiakkal félbe szakadott a' fegy-
ver szünet; mindazáltal a' Zimonynál táborozo sere-
gek Augustus hónapjának előtte, alig gondolják hogy
az ellenség által-üfsön. A' mi a' védelmezésre szol-
gálhat, az mind el-készítettik; tsak éppen a' Bessá-
niai töltéssel femmi változások nem történtenek eddig.
— A' Szerviai szabad fereg Zábres tájékán táborozik
— Petropoljatz Kapitánynak, a' ki mindenkor a' je-
lentő irásokat vitte vólt által Belgrádba, meg-mondot-
ták a' Törökök, hogy ha félti fejét, az ilyen köve-
ségben többé ne jöjön Belgrádba.

Bánát. Fehjér Templomrul Jul. első napján. 1789
A' Törökök hiti-szegett lator tselekedetet követtek-el
Stanolovits Kapitányon, a' kit barátságos beszélgetés
utánn meg-ölték. Másod napon által-ütöttek; de sze-
rentsésen megint viszfza-verettettek. Ez okbul 27én
8 fajkákkal rohantak által, Svinitzát meg-gyujtották,
kukoritzával 's egyéb eseléggel meg-rakott hajó-
kat el-vették és azon a' tájékon meg-szállottak. Ma-
hovátz Májor a' ki taval olly vitézül védelmezte
vólt

volt a Veteráni barlangot, az Alibekre vonta magá-
a' nagy seregtől pedig 4 Divizio Vurmzer Huszárok
Károlyi és Pálffy Batalljonai és Sakmin Vafasai Valo
Hertzegnek vezérlete alatt Jun. 26dik és 28dikán
Stantzilovai hegyes környékre indultak.

— Minden órán nevezetes történeteket várhatunk.

Mihálydit mind addig békével fogja az ellen-
hagyni, míg Moldovát és Ujpalánkát el-nem fog-
hatja. Itten, pedig nagy számu feregünk fekszik.
Ujpalánkán ágyukkal meg-rakott sántz a' Dunán va-
hajózásban akadályoztatja az ellenséget, és Alibe-
nél és Moldovánál álló erős őrizetünk az Almást
az egész lapos vidéket védelmezi. Már most napo-
ként Ráma hegyére, Ujpalánkának által-ellenéb-
másznak a' Törökök, a' melyre ágyukat szegeztek
ki, és merő szemmel nézik táborunkat.

Külömb külömbféle dolgok.

Ő Felsége a' Vayai Báro Vay Miklósnak, a' ki
földről hozott pamuk-egyengető-és fono alkotmány
(*machinára*) vagy malomra tiz esztendőre való e-
gedelmet adott olly okkal móddal, hogy az i-
alatt az említett Vayai Báro Vay Miklóson és a-
nak örökösin kívül senki az öfzveséges, Német
Magyar örökös tartományokban hasonlo alkottmán-
pamuk-egyengető és fono machinát, fel-állítani va-
azzal élni ne bátorkodjon, és a' ki ennek ellene ts-
lekszik, azon kívül hogy az ő machinája el-vétettet
még 300 aranyokat kell fizetnie.

A' Sabatzi erőtségnek meg-vételénél fogságunk-
jutott Törökök 300 embereknek őrizete alatt Munkát
ról Kafsára vittettek. A' férjfiak 527 en voltak,
aszszonyok, és az első közzül 80 fő rendűek.
3 leg- fellyebő valók az előbbeni Sz. Ferentz-Sze-
zetebeli klastromnak felsőbb taftusába, az aszszonyo

pe-

pedig az alsó szobákba, a' többiek pedig a' káoszár-nyákba szállítottak. A' Tiszteknek meg-engedtetett szabadon járni, a' kik barátságosan fogadtatnak a' lakofoktul.

Minden seregeknek hirré tétetett, hogy ő Fel-ége el-tökéltette volna magában, mindenik katonát a' Strázsamestertől fogva, a' ki az ellenség előtt akár-melly alkalmatosságnál főképpen jelessé teszi magát, emlékeztető pénzzel meg-jutalmazni, melyet mint va-melly Rendnek jelét, mindég a' gomb-lyukakban viselhet.

Hertzegovina. Ebben a' Török tartományban nagy zenebona a' Török járom alatt nyögő kerefsztyének között, melly már Bosznyáig is el-terjedett. Azt ír-ák, hogy a' Livnoi Bafa meg-ölettetett volna.

Montenegro. Az ide-való hegybéli lakosok na-gyon fel-indultak a' Skutari Bafa ellen, és egymás u-án által-ütnek a' szomszéd Albániai helységekre; mert a' dühös Bafa egynehány Montenegritákat, a' kik az ő tartományán mentenek-által, fel-akasztatott. Ebből származott talám az, hogy olly számosan men-nek a' Montenegriták Vukásovits' szabad seregéhez. — Velentzéből jött levelek hirdetik, hogy a' Skutari Bafa Fermánt kapott volna a' Török Divántól, melly-ken kegyelmet és függetlenséget ígér a' fényes Porta, ha az eleibe irt pontomokra reá akarna állani.

Török ország. A' III dik Szelimnek, mostani Török Császár országlásának Systemája napról napra jobban ki fejtődik. A' hadat indításon kívül mindent meg-vet, a' mit az előtte volt Császár mívelt. Az okbul naponként változások történnek, és még nagyobb-aktól is tartanak. A' Szultán Valide (a' Császárnak an-átanya) leg-többet munkálkodik az ország' ügyei körül, és nagyobbára ő tartja kezében a' kormányt; ő volt

az a' ki a' Kapitány Basát el - kerülhetetlen vesze-
 méből meg - mentette; azt javasolván a' Császárnak
 hogy jobb volna ilyen derék vitéznek hafznát ver-
 és Oszakovot visszafizetvén véle, mintsem hafzon-
 nul meg-ölni, vagy számkivetésbe küldeni. A' Ka-
 pitány Basa leg-ottan meg - bizonyította, melly igye-
 zettel legyen, hogy Urának parantsolatját bé-tel-
 tse; mert a' mostani Szerászkir az ő tulajdon
 tséből nagy summa pénzt fordított arra, hogy
 válogatott 4, 5 ezer el-tökélt bátorságu legény-
 gyűjthessen öfzve, a' kik mindenkor körülötte va-
 nak. — A' Nagy Vezér tehát arra a' forsra jutott
 már, mellyet régen meg-jövendeltek nékie: Besz-
 biába valamelly kis helységbe számkivetésbe kül-
 tetett, és a' Vidini Basa lépett annak méltóságába.

Östria Belgium. A' Felséges Császárnak pa-
 tsolatjára Jun. 18dikan a' Brabanti Rendek öfz-
 gyülekeztek. Négy pontomok adattattak eleib-
 mellyek abban állanak; hogy a' mostani adók,
 tánn-is szüntelen meg-maradjanak; a' közép Ren-
 dék régil ábra állittassanak, melly szerént a' tartomány-
 városai is vokfoljanak, holott az előtt tsak a'
 városoknak vólt vokfok; hogy akármelly közöns-
 ügyök eránt tartott tanátskozásban mindenik R-
 magánosan végezheffen, és ha a' két Rendek e-
 értenek, a' harmadik is köteles arra, hogy vo-
 adja. A' Rendek vonakodának ezen rendelést bé-
 ni; mellyre el-választatának, a' Brabanti Tanács-
 dig el-törölteték.

P E S T E N N,

Nyomtattatott Patzkó Ferentz' betűivel.